

Národní fronta – místní výbor Neuměř

1987–1989

Inventář

EL NAD č.: 2020

AP č.: 538

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6

Příloha:

Seznam použitých zkratk	7
-------------------------	---

Inventární seznam	8
--------------------------	----------

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní výbor Neuměř

Datum vzniku: 1986

Datum zániku: 3. 1. 1990

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní výbor Neuměř je Místní výbor Národní fronty Neuměř (MV NF). MV NF neměly vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru nebo v kulturních zařízeních obce.

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

Místní akční výbory Národní fronty (MAV NF) se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSC).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opise na OAV NF.

Ustavení a složení MAV NF v Neuměři schválil OAV NF Domažlice 4. března 1948. Řídilo ho sedm členů, především zástupců KSC. Členy výboru Národní fronty byli také zástupci Svazu české mládeže, Svazu osvobozených politických vězňů a Jednotného svazu českých zemědělců. Předsedou se stal M. Šizling.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSC. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

Akční výbory Národní fronty ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.² Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. Činnost MV NF se de facto omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací.

Počátkem šedesátých let dvacátého století stagnovala činnost většiny „menších“ MV NF, aktivně pracovaly převážně jen městské výbory NF a MV NF ve větších obcích. Kdy přesně MV NF v Neuměři ukončil činnost, se prozatím nepodařilo dohledat.

¹ V sídle farností měl být do místního akčního výboru Národní fronty kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen místního akčního výboru Národní fronty také jeden jeho zástupce.

² Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresním výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

K opětovnému ustavení MV NF v Neuměři došlo v roce 1986.³ Jelikož se jednalo o nově ustavený MV NF, projednával v tomto roce podle zápisu ze zasedání z 15. listopadu 1986 pouze sestavení plánu práce na rok 1987.⁴ Řídilo ho sedm členů v čele s předsedou J. Malým, od roku 1988 J. Karbanem. Činnost MV NF se orientovala především na zabezpečení jednotlivých státně politických akcí (například „májových“ oslav spojených s pietním aktem u pomníku padlých v Neuměři, oslav Mezinárodního dne dětí, Mezinárodního dne žen, Velké říjnové socialistické revoluce, mírových ohňů apod.). Mimo to se Národní fronta podílela na řízení pomoci v zemědělství, zvelebování obce, plnění závazků na výstavbě prodejny a opravy kulturního domu v obci či kontrole činnosti jednotlivých členských organizací Národní fronty (například místní organizace Svazarmu, Českého svazu žen, Svazu požární ochrany, Osvětové besedy, Dohlížecího výboru Jednoty). Schůze MV NF se konaly nepravidelně, zpočátku zhruba jednou za měsíc, v roce 1988 a 1989 jednou za dva měsíce.

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb.⁵ ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze KSČ a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace“. Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek připadl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou činnost také ukončily.⁶ Ke zrušení MV NF v Neuměři došlo 3. ledna 1990, kdy podal předseda MV NF v Neuměři (J. Karban) rezignaci.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Neuměř vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní výbor Neuměř jednu úřední knihu z let 1987–1989 (č. j. SOAP/010-0618/2018). Jednalo se o knihu, která pocházela z přímé činnosti MV NF Neuměř.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“. O uložení dokumentů MV NF Neuměř či o jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace. V archivním fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice je uložen protokol o předání materiálů ze zrušeného MV NF v Neuměři, který zaznamenává předání jednoho razítka, pokladní knihy a peněžní hotovosti Okresnímu výboru Národní fronty v Domažlicích.⁷

³ Do té doby řídil činnost společenských organizací v Neuměři MV NF Kvíčovice.

⁴ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 73, inv. č. 282.

⁵ Ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

⁶ Dne 20. září 1990 schválilo Federální shromáždění ústavní zákon č. 376/1990 Sb., kterým se mění Ústava České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je článek o existenci Národní fronty zcela vypuštěn, uvádí pouze článek o vypořádání majetku, který spravovala bývalá Národní fronta.

⁷ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 285.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Neuměř obsahuje archiválii a tou je účetní kniha z let 1987–1989, která dokládá aktivitu Národní fronty v Neuměři.

Po formální stránce je inventář zpracován podle metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a dále podle metodického návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Neuměř je z hlediska úplnosti stavu zachování archiválií označen jako torzovitý.

Během pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archiválie je dobrý, archiválie není poškozena. Jazykem archiválie je čeština.

Dochovaná úřední kniha byla při současném zpracování a inventarizaci uložena do atypického kartonu o celkovém rozsahu 0,04 bm.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archiválie inventarizovaného archivního fondu pochází z činnosti MV NF v Neuměři. Dochovala se pouze pokladní kniha, která zaznamenává výdaje MV NF, jméno a příjmení předsedy a hospodáře MV NF v době založení pokladní knihy a otisk „kulatého“ razítka s nápisem Místní výbor Národní fronty Neuměř.

Místní výbory Národní fronty se řídily usneseními okresního výboru Národní fronty, plnily jeho úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti. Pro utvoření obrazu o fungování Národní fronty v Neuměři je proto nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551). Vzhledem k tomu, že obec Neuměř náležela do roku 1949 do soudního a správního okresu Horšovský Týn, je potřeba prostudovat také archivní fond Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn (EL NAD 570) a archivní fond Národní fronta – okresní výbor Stod (EL NAD 904), uložený ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, neboť od roku 1949⁸ do 30. června 1960 příslušela Neuměř do okresu Stod.⁹

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní výbor Neuměř v roce 2019 uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 27. 11. 2019

Monika Žáčková

⁸ Podle vládního nařízení č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích.

⁹ Součástí okresu Domažlice se stala Neuměř teprve po reorganizaci státní správy podle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, od 1. července 1960.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 69.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 73–76, inv. č. 282.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 283.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 285.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 79, inv. č. 291.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn*, kar 9, inv. č. 37.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

ŽÁČKOVÁ, Monika. *Místní národní výbor Neuměř (1928) 1945–1963 (1964) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 431]. Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, 2015.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

Seznam použitých zkratek

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
eid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

Knihy
Účetní knihy

1	Pokladní kniha	1987–1989	ukn 1
---	----------------	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Národní fronta – místní výbor Neuměř
Značka archivního fondu:	NF MV Neuměř
Časové rozmezí:	1987–1989
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 úřední kniha)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,04 bm
Stav ke dni:	27. 11. 2019
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 27. 11. 2019 – č. j. SOAP/10-700/2019